

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellestråd i Trondheim

Munkegt. 6
7004 TRONDHEIM
Tlf: 99436000
Faks: 73500788

Kulturdepartementet, Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Trondheim 01.10.2014
Vår saksbehandler: kjenor
Vår ref.: 14/00015-001
Arkivkode: 559

Høring NOU 2014:2 Lik og likskap

Kirkelig fellestråd i Trondheim ønsker innledningsvis i sitt høringssvar til NOU 2014:2 å gjøre rede for prioriteringer og forhold innen drift og økonomi innen gravplassforvaltningen i Trondheim. Dette fordi våre mål og fokusområder i dag setter føringer for hva vi ønsker ivaretatt om det skulle komme til pålagte endringer i finansiering av kremasjon, gravlegging og gravplass. Vi drøfter så de seks prinsippene for gravferdslovgivningen som utvalget har slått fast opp mot de forhold som vi ønsker skal bli ivaretatt. Når konklusjoner tas etter at høringen er gjennomført, har vi tillit til at eventuelle endringer i lover og forskrifter tilpasses de prinsipper som da vedtas. Vi har derfor ikke gått inn i drøfting av foreslåtte endringer i gravferdslov og gravferdsforskrift.

Trondheim kommune og Kirkelig fellestråd i Trondheim har mål om å legge til rette for gravplasser i nærheten av der kommunens innbyggere lever og bor. Trondheim kommune har også en byggfortetningsplan som gjør at gravplassene blir viktige grøntområder i nærmiljøet. Kirkelig fellestråd bygger derfor nå gravplasser med parkmessig standard og med kostnader som følger en slik standard. Knyttet til utviklingen av parkmessig standard, har vi jobbet mye med utvikling av nye gravplasstilbud så som navnete og anonyme minnelunder. Minnelunder for kistegraver har også vært drøftet, men så langt ikke utviklet. Vi legger stor vekt på arkitektur i utviklingen av slike gravplasser og kunstnere har vært involvert for å skape spennende arkitektoniske løsninger. Etablering, stell og vedlikehold av slike minnelunder kan ikke komme under samme finansielle og juridiske løsninger som vanlige urne – og kistegravplasser.

Befolkningsprognoser viser en kraftig økning i innbyggertallet i kommunen de kommende åra. Det er videre netto langt flere utenbys innbyggere som gravlegges i Trondheim enn omvendt. Kommunen har samtidig kommet noe på etterskudd med nok gravplasser til byens innbyggere i enkelte bydeler. Vi har måttet innføre restriksjoner knyttet til hvem som kan gravlegges på disse gravplassene også for byens egne innbyggere inntil nye anlegg er ferdig bygd. Selv om det er nok tilrettelagte gravplasser i byen, vil det også senere kunne oppstå behov for å innføre midlertidige eller varige restriksjoner for den enkelte gravplass. I slike situasjoner er det sannsynlig at kommunens innbyggere må gå foran utenbysboende.

Grunnforholdene i byen av en slik karakter at nedbryting av den gravlagte skjer unormalt sakte – faktisk så sakte at tiltak må til om ei fri grav skal kunne gjenbrukes. Ved all nybygging av gravplasser i Trondheim – og det skjer nå i stort mon – skiftes derfor grunnmassen helt ut og erstattes med porøs masse som legge bedre til rette for normal nedbryting av den gravlagte. Dette øker kostnadene med etablering av nye gravplasser betraktelig.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Trondheim

Vi har med bakgrunn i all ny bygging av gravplasser erfaring med kostnader knyttet til hver gravplass. Nabokommuner kan i liten grad vise til de samme erfaringer. Det er grunn til å tro at det er vesentlige forskjeller knyttet til vurderingen av kostnader som skal dekkes ved leie av grav hos oss og hos nabokommunene/andre kommuner.

Kirkelig fellesråd i Trondheim tar ingen egenbetaling for byens borgere, hverken knyttet til kremasjon, gravferd eller leie av grav (de første 20 år). Det er først etter 20 år at leie av grav betales for. Da har vi en noe differensiert pris for kistegravplass og urnegravplass. Dette i forsøk på å nå mål om økt andel kremasjoner. Utenbysboende må betale i hht takster vedtatt av Kirkelig fellesråd i Trondheim og godkjent i Trondheim bystyre. Disse takstene er fastsatt med basis i beregninger av hva tjenestene koster.

Kirkelig fellesråd i Trondheim driver et krematorium. Stadig flere krematorier er lagt ned, slik at vi er det eneste krematoriet i stor omkrets. Krematoriet tar derfor imot mange avdøde fra midtnorge for kremasjon. Det er de pårørende som betaler for kremasjon og egenandel for transport.

Drøfting av prinsipper

Kirkelig fellesråd i Trondheim kan i utgangspunktet og prinsippielt slutte seg til de seks prinsippene som utvalget fastslår for gravferdslovgivningen. Samtidig slår vi fast at disse prinsippene i hovedsak ivaretar de individuelle interessene til avdøde og/eller pårørende. Som gravplassforvalter har vi flere interesser å ivareta enn innbyggernes/pårørendes interesser knyttet til selve gravleggingen og betalingen. Vi er svært usikre på hvordan betaling vil ivaretas om egenbetalingen faller bort. Dette gjelder både overføringer til kirkelig fellesråd fra kommunen for leie av grav etter 20 år og takster for kremasjon, gravlegging, leie av grav og seremonirom for utenbysboende som gravlegges i vår kommune. Vi stiller spørsmål ved det kostnadsnivå som utvalget foreslår skal kompenseres gjennom overføringer fra staten til kommunene. Bare i Kirkelig fellesråd i Trondheim har vi budsjettet med over 10 mill kroner i egeninntekter for slike forhold i budsjettet. Her er dog 7 mill knyttet til festeavgifter, hvor hoveddelen er feste av grav for Trondheim kommunes egne innbyggere etter fredningstiden er over. Slik vi forstår utvalget, vil dette kunne fortsette på samme vis da det offentliges ansvar opphører etter at fredningstiden er over. Vi forutsetter å kunne ta betalt også for de kostnader vi har beregnet og fått godkjent for gravferdstjenester for utenbysboende og at det ikke blir enhetlige takster for alle kommuner. Lokal godkjenning av takster må underlegges et tillitvekkende offentlig system – som jeg mener vi har i Trondheim i dag. Under slike omstendigheter finner vi det riktig at det er aktuelle kommune som betaler disse kostnadene og ikke de pårørende.

Under prinsipp 1 gjør utvalget rede for hva det mener med gravlegging og gravferd, at gravlegging er et offentlig ansvar og gravferden et privat ansvar. Etter vårt syn er det tre forhold her; det ene er gravplassen og ansvar knyttet til denne som f.eks. tildeling av grav og åpning av grav, for det andre selve seremonistedet og for det tredje gjennomføring av seremonien. Ansvar for gravplassen faller i vår forståelse under ansvaret for gravlegging i utvalgets redegjørelse. Gjennomføring av seremoni er normalt knyttet til det tros - eller livssyn avdøde har tilknytning til. Her har fellesrådet slik vi forstår det kun ansvar for seremonier for medlemmer av Den norske kirke. Når det gjelder valg av seremonisted – bruk av gravkapeller – opplever vi dette som uklart i dagens praksis og at utvalget ikke har nevnt dette. Hvor går hvem sitt ansvar for tilrettelegging og tilbud om seremonisted? Kirkelig fellesråd i Trondheim skal avstemme dette overfor kommunen, men mener likevel det er et relevant spørsmål når kostnadsfrihet og likebehandling prinsippdrøftes så tydelig i utredningen.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Trondheim

Når det gjelder prinsipp 2, mener vi at vi allerede har lagt til rette for dette i Trondheim og støtter derfor også prinsippet. Vi opplever dog at noen trossamfunn selv etterspør tilrettelegging for sine medlemmer, noe vi har tatt hensyn til i utarbeidelsen av nye gravplasser. Dette gjelder kanskje først og fremst muslimer hvor gravplassområdet tilrettelegges for graver vendt i en noe annen retning enn gravene for øvrig. Det er sannsynligvis vanskelig å generelt legge til rette for gravplassområder hvor det tilfeldigvis kan ønskes en og annen grav vendt i annen retning enn de øvrige. Slike forhold kan være til hinder for at prinsipp 2 kan forvaltes fullt ut.

Når det gjelder prinsipp 3, så mener vi også der å ivareta det på en god måte i dag. Årlige dialogmøter med andre trossamfunn gir god veiledning i utforming av gravplassene og er en fin arena for å drøfte aktuelle problemstillinger. I et samfunn hvor vi har god praksis med at organisasjoner vi slutter oss til taler på medlemmenes vegne, blir innspill og føringer fra slike talsmenn og –kvinner viktige veiledere. Vi opplever at utvalget selv også blir noe uklare på hvor grensene for individuelle behov skal settes opp mot livssynssamfunnenes føringer og også gravferdsforvaltningens muligheter.

Vi stiller oss prinsippielt bak prinsipp 4 om at lovgivningen skal likebehandle gravferdsformene. Vi er likevel opptatt av at det må kunne jobbes for at flere velger kremasjon. Påvirkning på valg av gravferdsform er et vanskelig og et ømtålelig tema. Den enkeltes valg trenger ikke nødvendigvis å være godt reflektert og kan like gjerne være fundert mer i tradisjon enn annet. Det er samtidig en utfordring kostnadmessig og arealmessig at så pass få velger kremasjon. Prisstimuli gjennom differensiering av priser trenger ikke være hensiktsmessig virkemiddel. Det kan være ønskelig med en bredere debatt rundt hva som styrer valg av gravferdsform.

Når det gjelder prinsipp 5 har vi prinsipielle meninger. Det er særdeles sjelden at vi erfarer forespørsler som avviker fra dette prinsippet. Så er det slik at det er ingen regel uten unntak. Rutiner for behandling av unntak må enten kunne etableres lokalt eller bestemmes nasjonalt.

Også prinsipp 6 er i alt vesentlig i samsvar med den praksis vi har i dag. Men heller ikke her kommer vi bort fra unntakene. En del gravminner har en skulpturell og historisk verdi og representerer kulturminner som vi ønsker bevart selv om gravminnene ble satt opp for flere generasjoner siden. Domkirkegården i Trondheim er et eksempel på en slik gravplass med mange kulturhistorisk interessante gravminnesmerker. Vi skal heller ikke se bort fra at det kan være personer av i dag som man senere kan finne interesse av å bevare gravminnene til.

Vennlig hilsen

KIRKELIG FELLESRÅD I TRONDHEIM

(sign)

Arild Nybraaten
Leder fellesrådet

(sign)

Kjell Inge Nordgård
Kirkeverge